

2009

POLITICAL SCIENCE AND INTERNATIONAL RELATIONS - I (Optional)

राज्यशास्त्र व आंतरराष्ट्रीय संबंध - I (वैकल्पिक)

101501

Standard : Degree

Total Marks : 200

स्तर : पदवी

एकूण गुण : 200

Nature : Conventional

Duration : 3 Hours

स्वरूप : पारंपारिक

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- Answers must be written either in English or in Marathi.*
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) *Question No. 1 is Compulsory. Of the remaining questions, attempt any four selecting one question from each section.*
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) *Figures to the RIGHT indicate marks of the respective question.*
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) *Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.*
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल. अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) *Credit will be given for orderly, concise and effective writing.*
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) *Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.*
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) *For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.*
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थींकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.
- (viii) *In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.*
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

1. Answer any four of the following :

खालीलपैकी कोणत्याही चार उत्तरे लिहा :

(a) Define the concept of Law and explain its sources. कायदा संकल्पनेची व्याख्या सांगून त्याची उत्पत्तीस्थाने स्पष्ट करा.	10
(b) Illustrate Mahatma Gandhi's views on Trusteeship. महात्मा गांधीचे विश्वस्तासंबंधी विचार सोदाहरण विशद करा.	10
(c) Elucidate the importance of preamble of the Indian Constitution. भारतीय राज्यघटनेच्या उद्देशपत्रिकेचे महत्व विशद करा.	10
(d) Explain the role of Block Development Officer (B.D.O.) in Panchayat Samiti of Maharashtra. महाराष्ट्राच्या पंचायत समितीतील गट विकास अधिकऱ्याची भूमिका स्पष्ट करा.	10
(e) State the structure and powers of Governor. राज्यपालाची रचना आणि अधिकार सांगा.	10

SECTION - A

www.mpscmaterial.com
विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Explain the Historical Approach to the study of Political Science. राज्यशास्त्राच्या अध्ययनाचा ऐतिहासिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.	10
(b) Elucidate the Social Contract theory about origin of State. राज्याच्या उत्पत्तीसंबंधीचा सामाजिक कराराचा सिद्धांत विशद करा.	10
(c) Describe the welfare theory of the State. राज्याच्या लोककल्याणकारी सिद्धांताचे वर्णन करा.	10
(d) State the limitations of Political Obligation. राजकीय आबंधनाच्या मर्यादा सांगा.	10

3. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Explain the co-relations between Political Science and Sociology. राज्यशास्त्र आणि समाजशास्त्र यांच्यातील सहसंबंध स्पष्ट करा.	10
(b) Elucidate the Neo-Liberal theory of the State. राज्याचा नव-उदारमतवादी सिद्धांत विशद करा.	10
(c) Narrate the Divine theory about origin of State. राज्याच्या उत्पत्तीसंबंधीच्या दैवी सिद्धांताचे वर्णन करा.	10
(d) Define the concept of Justice and explain its theories. न्यायाची व्याख्या सांगून न्यायविषयक सिद्धांत स्पष्ट करा.	10

SECTION - B

विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Write the salient features of the Fascism. फॅसिझमची वैशिष्ट्ये लिहा.	10
(b) Examine Plato's thoughts on Education. प्लेटोच्या शिक्षणविषयक विचारांचे परीक्षण करा.	10
(c) Comment upon Marx's theory of Surplus Value. मार्क्सच्या अतिरिक्त मूल्याच्या सिद्धांतावर भाष्य करा.	10
(d) What are the main duties of the State as per Kautilya's Economics ? कौटिल्याच्या अर्थशास्त्रानुसार राज्याची प्रमुख कर्तव्ये कोणती ?	10

9. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (a) Elaborate the structure and functions of Municipal Corporation in Maharashtra. 10
महाराष्ट्रातील महा-नगरपालिकेची रचना आणि कार्ये विशद करा.
- (b) Explain the Linguistic problems in Indian National Integration. 15
भारताच्या राष्ट्रीय एकात्मतेत असलेली भाषावादाची समस्या स्पष्ट करा.
- (c) Elucidate regional imbalance and role of Statutory Development Boards in State of Maharashtra. 15
महाराष्ट्र राज्यातील प्रादेशिक असमतोल व वैधानिक विकास मंडळांची असलेली भूमिका विशद करा.

- o O o -

www.mpscmaterial.com

5. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Elucidate the nature of Feminism Movement.	10
स्त्रीवादी चळवळीचे स्वरूप विशद करा.	
(b) Explain J.S. Mill's views on Liberty.	10
जे.एस. मीलचे स्वातंत्र्यासंबंधीचे विचार स्पष्ट करा.	
(c) Examine critically Machiavelli's views on Human Nature.	10
मॅकियाव्हेलीच्या मानवी स्वभावासंबंधी विचाराचे टीकात्मक परीक्षण करा.	
(d) Write an essay on Lokmanya Tilak's Four-Fold Action plan.	10
लोकमान्य टिळकांच्या चतुःसूत्री कार्यक्रमावर निबंध लिहा.	

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Which are the Constitutional Provisions for the upliftment of the weaker section of the society in the Indian Constitution ?	10
भारतीय संविधानात समाजातील दुर्बल घटकांच्या विकासासाठी केलेल्या घटनात्मक तरतुदी कोणत्या ?	
(b) State the composition, powers and functions of the Election Commission.	10
निर्वाचन आयोगाची रचना, अधिकार आणि कार्ये सांगा.	
(c) Write the functions of Vidhan Sabha.	10
विधानसभेची कार्ये लिहा.	
(d) Explain the importance of Pressure Groups in Indian Democracy.	10
भारतीय लोकशाहीतील दबावगटाचे महत्त्व स्पष्ट करा.	

P.T.O.

7. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Explain Center - State Legislative relations as per the Indian Constitution. भारतीय संविधानानुसार केंद्र-राज्य सरकारचे कायदेविषयक संबंध स्पष्ट करा.	10
(b) Elucidate the functions of Prime Minister of India. भारताच्या पंतप्रधानाची कार्ये विशद करा.	10
(c) Describe the Jurisdiction of High Court. उच्च न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्राचे वर्णन करा.	10
(d) State the salient features of the Indian Political Parties. भारतीय राजकीय पक्षाची वैशिष्ट्ये सांगा.	10

SECTION - D

www.mpscmaterial.com विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) Elucidate the recommendations of Balwant Rai Mehta Committee. बलवंतराय मेहता समितीच्या शिफारशी विशद करा.	10
(b) Discuss the functions and future of Peasant Movement in Maharashtra. महाराष्ट्रातील शेतकरी चळवळीचे कार्ये व भवितव्याची चर्चा करा.	15
(c) State the problems of Co-operative Cotton Mills in Maharashtra and suggest solution for their prospect. महाराष्ट्रातील सहकारी सूत गिरण्यांच्या समस्या सांगून त्यांच्या भवितव्याबाबत उपाय सूचवा.	15

P.T.O.